

Прислуга називала їх *маленьчики*, маленькі привиди, позаяк вони були найменшими й наймолодшими, а до того ж тинялися герцоговим будинком хихотливими примарами, гасали з однієї кімнати до іншої, нашорошували вуха, ховаючись у буфетах, і прослизали до кухні, щоб поцупити останні літні персики.

Хлопчик і дівчинка з'явилися тут із різницею в кілька тижнів, двійко чергових сиріт прикордонних воєн, замурзані біженці, висмикнуті з-поміж завалів віддалених містечок; їх притягнули до герцогового маєтку, щоб навчити читати й писати, а також опанувати торговельне мистецтво. Хлопчик був невисокий і кремезний, однак завжди усміхався. А дівчинка була інакшою й усвідомлювала це.

Зіщулившись у кухонному буфеті та слухаючи дорослі плітки, вона почула, як герцогова покоївка Ана Куя сказала:

— Маленька потворка. Жодній дитині не слід мати такого вигляду. Бліда і kwasна, як склянка звурдженого молока.

— І така худенька! — погодилася кухарка. — Ніколи не доїдає вечерю.

Скрутившись позаду дівчинки, хлопчик обернувся до неї і прошепотів:

- А чому ти *не* їси?
— Тому що її вариво на смак як багноюка.
— А мені нормально.
— Ти їстимеш що завгодно.

Вони знову притулилися вухами до тріщини в буфетних дверцятах.

За мить хлопчик прошепотів:

- Я не вважаю тебе потворною.
— Цить! — засичала дівчинка.

Проте, заховавшись у глибокому затінку буфета, вона всміхнулася.

* * *

Улітку вони страждали від довжелезних годин хатньої роботи й ще довших годин навчання в затхлих кабінетах. Коли спека робилася нестерпною, діти тікали до лісу, де полювали на пташині гнізда, плавали в багnistому лісовому струмку або просто годинами лежали на своєму лузі, спостерігаючи, як повільно над головами повзе сонце, й базікаючи про те, де саме збудують свою молокоферму і скільки в них буде білих корів — дві чи три. Узимку герцог перебирався до свого міського будинку в Ос Альті, й що коротшими та холоднішими робилися дні, то недбаліше ставилися до своїх обов'язків вчителі, віддаючи перевагу сидінню біля каміна та грі в карти або розпиванню *квасу*. Знуджені та ув'язнені в чотирьох стінах, інші діти частіше отримували на горіхи. Тож хлопчик із дівчинкою ховалися в покинутих кімнатах маєтку, влаштовуючи вистави для мишей та намагаючись зігрітися.

Того дня, коли прибули екзаменатори Гриші, хлопчик із дівчинкою вмостилися на підвіконні в запилюженій горішній спальні, сподіваючись побачити, як під'їжджає поштовий екіпаж. Натомість вони побачили сани, трійку, запряжену трьома чорними кіньми, що ковзнула до білих кам'яних воріт маєтку.

Діти спостерігали, як вона без жодного звуку мчить снігом до герцогових дверей.

З екіпажа з'явилися три постаті в елегантних хутряних шапках і важких вовняних *кефтах*: одна — в малиновій, одна — в темно-синій і одна — в яскраво-багряній.

— Гришники! — прошепотіла дівчинка.

— Хутчіш! — озвався хлопчик.

За мить вони скинули черевики, нечутно помчали коридором, прослизнули крізь порожню музичну кімнату й чкурнули за колону в галереї, звідки відкривався вид на вітальню, в якій Ана Куя полюбляла приймати гостей.

Ана Куя вже була там: у своїй чорній сукні жінка нагадувала пташу. Вона наливала з самовара чай, а на зап'ясті у неї дзеленчало велетенське кільце з ключами.

— То, виходить, цього року їх лише двоє? — поцікавився низький жіночий голос.

Діти визирнули з-за поруччя балкона до кімнати вниз. Двійко гриш сиділи біля каміна: привабливий чоловік у синьому й жінка з пихатими витонченими рисами в червоних одягах. Третій, білявий юнак, тинявся кімнатою, розминаючи ноги.

— Так, — погодилась Ана Куя. — Хлопчик і дівчинка, обидва значно молодші за решту. Обидвом близько восьми, ми гадаємо.

— Ви гадаєте? — перепитав чоловік у синьому.

— Коли батьки покинули цей світ...

— Ми розуміємо, — втрутилася жінка. — Ми, звичайно, палкі прихильники вашого закладу. Нам просто хотілося б, аби більше шляхтичів цікавилися пересічними людьми.

— Наш герцог — надзвичайно видатний пан, — запевнила Ана Куя.

На балконі нагорі хлопчик і дівчинка задумливо кивнули одне одному. Їхній благодійник, герцог Керамзов, був прославлений герой війни і друг багатьох людей. Повернувшись із фронту,

він перетворив власний маєток на сиротинець та будинок для вдів військових. Казали, вони щоночі згадують його у своїх молитвах.

— І які вони, ці діти? — поцікавилася жінка.

— У дівчинки є така-сяка схильність до малювання. А хлопчик радше чувається як удома на лузі або серед лісу.

— Але *які* вони? — повторила гостя.

Ана Куя стиснула безкровні губи.

— Які? Вони неслухняні, вперті, занадто прив'язані одне до одного. Вони...

— Вони чують кожне промовлене нами слово, — зауважив юнак у багряному.

Хлопчик і дівчинка від несподіванки аж підскочили. Він дивився прямисінько на їхню схованку. Діти зіщулилися за колоною, але було вже занадто пізно.

Голос Ани Куї шмагонув, наче батіг:

— Аліно Старкова! Мальєне Орецев! Негайно спускайтеся сюди!

Аліна й Мал неохоче спустилися вузькими закрученими сходами в кінці галереї. Коли вони опинилися внизу, жінка в червоному підвелася з крісла й жестом покликкала дітей ближче.

— Ви знаєте, хто ми такі? — запитала вона. Волосся у неї відливало сталлю. Обличчя було помережане зморшками, але чарівне.

— Ви відьми! — бовкнув Мал.

— Відьми? — гиркнула жінка. Різко розвернулася до Ани Куї. — Ось чого ви вчите їх у цій школі? Забобонів та брехні?

Ана Куя знічено зашарілася. Жінка в червоному знов обернулася до дітей, в її темних очах мерехтіли іскри.

— Ми не відьми. Ми практикуємо Малу Науку. І оберігаємо цю землю та це королівство.

— Так само, як Перша армія, — тихо додала покоївка, з помітною різкою ноткою в голосі.

Жінка в червоному заціпеніла, та вже за мить поступилася:

— Так само, як армія короля.

Юнак у багряному всміхнувся й уклякнув перед дітьми. Він лагідно сказав:

— Коли листя змінює колір, хіба ви називаєте це магією? А коли поріжете руку, а потім вона загоюється? Чи коли ставите на плитку горщик води і вона кипить, хіба ж це магія?

Мал, вибалушивши очі, похитав головою.

Аліна насупилася й відповіла:

— Закип'ятити воду може будь-хто.

Ана Куя роздратовано зітхнула, але жінка в червоному засміялася.

— Правду кажеш. Будь-хто може закип'ятити воду. Але не будь-хто може займатися Малою Наукою. Саме тому ми приїхали, щоб перевірити вас. — Вона повернулася до покоївки. — А тепер залиште нас.

— Заждіть! — вигукнув Мал. — Що станеться, якщо ми гришники? Що з нами буде?

Жінка в червоному опустила погляд на дітей.

— Якщо *один* із вас гриша, а вірогідність цього мізерна, це щасливе дитя вирушить до спеціальної школи, де гриш вчать користуватися своїми талантами.

— У вас буде найвишуканіший одяг, найвишуканіша їжа, все, чого заманеться вашому серцю, — додав юнак у багряному. — Вам цього хочеться?

— Це найпрекрасніша можливість служити вашому королю, — додала Ана Куя, застигнувши на порозі.

— Безумовно, — задоволено погодилася жінка в червоному, бажаючи помиритися.

Дівчинка з хлопчиком презирнулися; дорослі не надто уважно спостерігали за дітьми, тож не бачили, як мала потягнулася, щоб стиснути другу руку, і не помітили погляду, що промайнув між ними. Герцог одразу впізнав би цей погляд. Він багато років

провів у спустошених прикордонних північних землях, де села перебували у вічній облозі, а їхні мешканці воювали, майже не одержуючи підтримки від короля чи когось іншого. Він бачив босу жінку, що застигла на порозі своєї домівки, повернувшись обличчям до шеренги багнетів. Він знав, які на вигляд чоловіки, котрі захищають свій дім, не маючи в руках нічого, крім каменяки.

Стоячи на краєчку залюдненої дороги, я дивилася на безкраї поля й покинуті ферми Тульської долини та вперше побачила Тіньову Зморшку. Мій полк опинився на відстані двох тижнів ходьби від військового табору в Полізнаї; над головою сяяло осіннє сонце, проте варто мені було побачити імлу, що брудною плямою розтягнулася небокраєм, як шкіра під плащем взялася сиротами.

Кремезний солдат врізався в мене ззаду. Я заточилася й мало не полетіла долілиць у дорожню багнюку.

— Гей! — гукнув солдат. — Дивись, куди преш!

— Чому б тобі не дивитися на свої тлусті ноги? — кинула я, й мені навіть трохи полегшало від подиву на його плескатому обличчі.

Люди, передовсім високі чоловіки з велетенськими рушницями в руках, не очікують, що до них пашекуватиме хтось такий кістлявий, як я. І, почувши мене, вони завжди видаються трохи приголомшеними.

Утім, солдат швидко перетравив новину й нагородив мене масним поглядом, поправляючи наплічник, а потім зник поміж каравану коней, людей, екіпажів та фургонів, що розтікалися з горба долиною біля його підніжжя.

Я пришвидшила крок, намагаючись зазирнути туди, де натовп рідшав. Жовтого прапорця з екіпажа інспектора я не бачила вже кілька годин і знала, що відстала.

Крокуючи, я всотувала зелені й золотисті аромати осіннього лісу, а лагідний вітерець підштовхував у спину. Ми рухалися вздовж Ві, широкої дороги, що колись сполучала Ос Альту з заможними портовими містами на західному узбережжі Равки. Але все це було до появи Тіньової Зморшки.

Десь посеред юрби хтось співав. «Співи? Який ідіот співає дорогою до Зморшки?» Я знову глипнула на пляму на горизонті та стримала дрижаки. Тіньову Зморшку мені доводилося бачити на багатьох мапах — чорний рубець, що відрубав Равку від єдиного узбережжя, залишивши її без виходу до моря. Іноді її зображували у вигляді плями, а подекуди просто вицвілою безформною хмаркою. Ще були карти, на яких Тіньова Зморшка нагадувала витягнуте вузьке озеро й була підписана своєю іншою назвою Неморе, що мала б заспокоїти крамарів та солдатів і заохотити їх до переправи.

Я пхикнула. Напевно, це могло надурити якогось тлустого крамаря, але мене аж ніяк не заспокоювало.

Напружившись, я відірвала погляд від моторошної імлі, що висіла вдалині, й узялася розглядати зруйновані ферми Тули. Колись ця долина славилася найзаможнішими у Равці маєтками. Нещодавно в цих краях фермери вирощували врожай, а у зелених полях паслися вівці. А потім краєвид зіпсував чорний рубець, просіка майже непроглядної, наповненої жахіттями темряви, яка щороку дедалі більшала. Куди поділися фермери, їхні стада, їхні врожаї, їхні будинки та родини, ніхто не знав.

«Припини, — суворо сказала я собі. — Ти тільки псуєш усе. Люди роками перетинають Зморшку... зазвичай з велетенськими втратами, та все ж». Я глибоко вдихнула, змушуючи себе заспокоїтися.

— Не варто непритомніти посеред дороги, — сказав мені на вухо чийсь голос, а важка рука лягла на плечі й потиснула їх.

Підвівши погляд, я побачила знайоме Малове обличчя й усмінені яскраво-блакитні очі; хлопець підлаштовувався під мій крок.

— Ну ж бо, — підбадьорив він. — Ставиш одну ногу перед другою. Ти знаєш, як це робиться.

— Ти втручаєшся в мої плани.

— Ой, серйозно?

— Так. Зомліти, бути затоптаною і з ніг до голови вкритися синцями.

— Це скидається на геніальний план.

— Ой, але ці жахливі ушкодження не дозволять мені перетнути Зморшку.

Мал повільно кивнув.

— Розумію. Якщо це допоможе, можу штовхнути тебе під підводу.

— Я подумаю, — буркнула я, однак відчула, що настроїй однаково покращився.

Хотіла я чи ні, Мал досі мав на мене отакий вплив. І я така була не єдина. Гарненька білявка пропливла попри нас і помахала, кинувши на Мала кокетливий погляд через плече.

— Гей, Рубі, — гукнув він. — Побачимося пізніше?

Рубі захихотіла й кинулася в гущавину натовпу. Мал широко вишкірився, аж поки не помітив моїх закованих очей.

— Що? Я думав, тобі подобається Рубі.

— Виявляється, в нас із нею небагато тем для розмови, — сухо кинула я.

Насправді Рубі мені подобалася... спочатку. Коли ми з Малом поїхали з маєтку Керамзова навчатися військової вправності

в Полізнаї, я нервувалася через знайомство з новими людьми. Проте зі мною захотіли потоваришувати чимало дівчаток, і Рубі була однією з найпалкіших моїх прихильниць. Ця дружба зазвичай тривала до того дня, коли я виявляла, що цікавлю їх винятково завдяки своїй близькості з Малом.

Я дивилася, як він розкинув руки й задер обличчя до осіннього неба, прибравши цілковито задоволеного вигляду. Навіть хода у нього була пружна, помітила я, і мені зробилося гидко.

— Що з тобою? — розлючено просичала я.

— Нічого, — здивовано озвався він. — Я чудово почувуюся.

— Але як ти можеш бути таким... легковажним?

— Легковажним? Я ніколи не був легковажним. І сподіваюся, що ніколи не стану.

— Гаразд, а що тоді все це таке? — перепитала я, тицяючи в його бік рукою. — Здається, наче ти збираєшся на прекрасну вечерю, а не вирушаєш на смерть і розчленування.

Мал розреготався.

— Ти забагато переймаєшся. Король відправив на захист наших човнів цілу групу гриш-Пекельників і ще більше тих жаских Серцетлумачників. У нас є гвинтівки, — нагадав хлопець, поплескавши свою, що висіла на спині. — З нами все буде гаразд.

— Якщо напад буде серйозний, гвинтівка не надто допоможе.

Мал приголомшено подивився на мене.

— Що з тобою коїться останнім часом? Ти навіть похмуріша, ніж зазвичай. І маєш жахливий вигляд.

— Дякую, — буркнула я. — Я погано спала.

— Що ще нового?

Звичайно, він мав рацію. Я ніколи не спала добре. Проте за кілька останніх днів справи погіршилися. Святі знають, я маю чимало вагомих причин, аби боятися перетинати Зморшку; мої страхи поділяють й інші члени полку, котрим достатньо не пощастило, аби їх обрали для переправи. Та було ще дещо, якась глибоко захована тривога, яку я навіть не могла описати словами.

Знову глипнула на Мала. Колись я могла розповісти йому будь-що.

— У мене просто... ці передчуття.

— Припини стільки перейматися. Може, на човен посадять Міхаеля. Щойно побачивши його велетенське соковите черевце, волькра дасть нам спокій.

Мене накрило хвилею непрошених спогадів: ми з Малом пліч-о-пліч сидимо на стільці в бібліотеці герцога, гортаючи сторінки велетенської книжки в шкіряній палітурці. Ми щойно натрапили на зображення волькри: довгі брудні кігті, шкіряні крила й кілька рядів гострих, мов лезо, зубів, готових посмакувати людською плоттю. Вони були незрячі, адже поколіннями жили й полювали у Зморщі, проте легенди стверджували, що запах людської крові волькри відчувають за кілька кілометрів. Я тицьнула в малюнок і запитала:

— Що це вона тримає?

Досі чую, як Мал прошепотів мені у вухо:

— Думаю... думаю, це ступня.

Ми рвучко згорнули книжку і з вереском кинулися під безпечні сонячні промені...

Я зупинилася, навіть не помітивши цього, застигла на місці, не в змозі відігнати спогади. Збагнувши, що я відстала, Мал голосно й дошкульно зітхнув і повернувся до мене. Поклав руки мені на плечі й легенько струснув.

— Я пожартував. Ніхто Міхаеля не їстиме.

— Я знаю, — озвалася я, прикипівши поглядом до своїх черевиків. — Ти такий кумедний.

— Аліно, та ну. З нами все буде гаразд.

— Ти не можеш цього знати.

— Подивися на мене. — Я змусила себе зустрітися з ним поглядом. — Я знаю, що ти налякана. І я теж. Але ми зробимо це і впораємося з усім. Нам завжди все вдається. Гаразд? — Мал усміхнувся, й серце гучно гупнуло у мене в грудях.